

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2020/2021 ուսումնական տարի

«ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ

ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

1. Ժողովրդավարության (դեմոկրատիայի) ծագումը:
2. Ժողովրդավարության (դեմոկրատիայի) պատմական էվոլյուցիան:
3. Իշխանության լեգիտիմություն և լեգալություն հասկացությունները:
4. Համընդհանուր ընտրական իրավունք:
5. Հավասար ընտրական իրավունք:
6. Ուղղակի և անուղղակի ընտրություններ: Բազմաստիճան ընտրություններ:
7. Գաղտնի քվեարկություն:
8. Համընդհանուր և մասնակի ընտրություններ:
9. Հերթական և արտահերթ ընտրություններ:
10. Ընտրողների կամքի ազատ արտահայտում:
11. Ակտիվ ընտրական իրավունք:
12. Պասիվ ընտրական իրավունք:
13. Ընտրական ցենզեր: Դրանց տեսակները և բովանդակությունը:
14. Ընտրովի պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների ժամկետները:
15. Օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում ընտրությունների անցկացման նշանակությունը:
16. Ընտրական համակարգի հասկացությունը:
17. Մեծամասնական ընտրական համակարգի էությունը, կազմակերպման սկզբունքները և առանձնահատկությունները:
18. Ընտրական աշխարհագրություն: Ընտրատարածքների կազմում: Ջերիմենդերինգ:
19. Նախապատվության (պրեֆերենցիալ) քվեակարգը: Դրա տարատեսակները՝ այլընտրանքային և միակ փոխանցվող քվեի համակարգեր:
20. Կուտակային քվեակարգ (Cumulative vote):
21. Խմբային քվեակարգ (Bloc vote):
22. Կիսահամամասնական ընտրական համակարգեր - միակ չփոխանցվող քվեի համակարգ:
23. Կիսահամամասնական ընտրական համակարգեր - զուգահեռ (խառը) համակարգ:
24. Համամասնական ընտրական համակարգի էությունը, կազմակերպման սկզբունքները և առանձնահատկությունները:
25. Համամասնական ընտրական համակարգ - կոշտ և ճկուն կուսակցական ցուցակներ:

26. Համամասնական ընտրական համակարգ - խառը անդամներով (կամ անհատականացված) համամասնական ներկայացվածություն:
27. Դրական խտրականություն: Դրա դրսևորումն ընտրական օրենսդրության մեջ:
28. Ընտրական քվոտա (մետր):
29. Ընտրական քվոտայի որոշման Հեյրի մեթոդը, բնական քվոտա:
30. Արհեստական ընտրական քվոտա՝ Հագենբախ-Բիշոֆի և Դրուփի բանաձևերը:
31. Իմպերիալիի քվոտա:
32. Ընտրական քվոտայի որոշման դ'Օնդտի բանաձևը:
33. Ընտրական քվոտայի որոշման Սենտ-Լագյոյի բանաձևը:
34. Իմպերիալիի բանաձևը:
35. Համամասնական ընտրական համակարգում շեմի (արգելքի) հասկացությունը և դրա իմաստը:
36. Համամասնական ընտրական համակարգում մանդատների բաշխման լրացուցիչ կարգեր - ամենամեծ մնացորդի կանոնը:
37. Համամասնական ընտրական համակարգում մանդատների բաշխման լրացուցիչ կարգեր - ամենամեծ ընտրական թվի կանոնը:
38. ՀՀ ընտրական իրավունքի աղբյուրները:
39. Ընտրական գործընթացի մասնակիցները:
40. Քաղաքացիների մասնակցությունն ընտրություններին: Արսենտեիզմ:
41. Ընտրական ցուցակների կազմումը:
42. Կուսակցությունների և դրանց դաշինքների մասնակցությունն ընտրություններին:
43. ՀՀ ընտրական հանձնաժողովների համակարգը:
44. ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով: Կազմավորման կարգը և լիազորությունները:
45. ՀՀ ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողով կազմավորելու կարգը և լիազորությունները:
46. ՀՀ տեղամասային ընտրական հանձնաժողով կազմավորելու կարգը և լիազորությունները:
47. ՀՀ ընտրական հանձնաժողովի աշխատանքների կազմակերպումը:
48. ՀՀ ԱԺ պատգամավորության թեկնածուները:
49. Վստահված անձանց, դիտորդների, ՁԼՄ-ների ներկայացուցիչների իրավունքները, պարտականություններն ու գործունեության երաշխիքները:
50. Ընտրական գործընթաց:
51. Ընտրությունների նշանակում:
52. Պատգամավորի թեկնածու առաջադրելը:
53. Ընտրական գրավի հասկացությունը:
54. Կուսակցության (կուսակցությունների դաշինքների) համապետական և տարածքային ընտրական ցուցակները:
55. Կուսակցության ընտրական ցուցակը գրանցելը:
56. Ընտրությունների ֆինանսավորումը:

57. Նախընտրական քարոզարշավ:
58. Նախընտրական քարոզչությունը ՁԼՄ-ներով:
59. Նախընտրական հիմնադրամը ՀՀ-ում:
60. Քվեարկության անցկացման կարգը:
61. Դիվանագիտական և հյուպատոսական ներկայացուցչություններում քվեարկության կազմակերպումը:
62. Ձերբակալվածների և կալանքի տակ գտնվող քաղաքացիների քվեարկության կազմակերպումը ՀՀ-ում:
63. Ընտրությունների հրապարակայնությունը ՀՀ-ում:
64. Ձինձառայության մեջ գտնվող և վարժական հավաքներ անցնող զինձառայողներ համարվող ՀՀ քաղաքացիների ընտրությունների մասնակցության առանձնահատկությունները:
65. Քվեարկության արդյունքների ամփոփում:
66. Տեղամասային ամփոփիչ արձանագրության տվյալների հիման վրա անձշտությունների չափի որոշման ձևը:
67. Հանրապետության Նախագահի անուղակի ընտրությունների անցկացման կարգը և առանձնահատկությունները:
68. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններ:
69. Երևանում, Գյումրիում և Վանաձորում տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների առանձնահատկությունները
70. Հանրաքվեն ժողովրդավարական համակարգում:
71. Հանրաքվեի դրվող (և բացառվող) հարցերը:
72. Հանրաքվեի անցկացումը բացառող հանգամանքները:
73. Սահմանադրություն ընդունելու կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու հարցով հանրաքվե անցկացնելու նախաձեռնությամբ հանդես գալը, հանրաքվե նշանակելը և անցկացնելը:
74. Օրենքների ընդունման հարցով հանրաքվե անցկացնելու նախաձեռնությամբ հանդես գալը, հանրաքվե նշանակելը և անցկացնելը:
75. Քարոզչությունը հանրաքվեի նախապատրաստվելիս:
76. Հանրաքվեի քվեարկության նախապատրաստման և անցկացման կարգը:

Իրավագիտության ամբիոնի վարիչ՝

Ա. Եզեկյան

ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ա) նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն:
2. Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք:
3. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը հանրաքվեի մասին:

բ) հիմնական գրականություն

1. Ն.Ա. Այվազյան, Վ. Ա. Այվազյան, Գ. Բ. Դանիելյան, Գ. Գ. Հարությունյան, Ա. Շ. Հարությունյան, Վ. Հ. Հովհաննիսյան, Վ. Վ. Ստեփանյան Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք, գիրք առաջին: Դասագիրք բուհերի համար, «Տիգրան մեծ» հրատ., գլխ. խմբագիր՝ իրավ.գիր., դոկ., պրոֆ., Ն.Ա. Այվազյան, Երևան, 2016, 416 էջ:
2. Ն.Ա. Այվազյան, Վ. Ա. Այվազյան, Գ. Բ. Դանիելյան, Ռ. Հ. Եղյան, Գ. Գ. Հարությունյան, Ա. Շ. Հարությունյան, Վ. Հ. Հովհաննիսյան, Ա. Ա. Մանասյան, Ս. Վ. Մուրադյան Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք, գիրք երկրորդ: Դասագիրք բուհերի համար, «Տիգրան մեծ» հրատ., պատ. խմբագիր՝ իրավ.գիր., դոկ., պրոֆ., Ն.Ա. Այվազյան, Երևան, 2016, 400 էջ:
3. Избирательное право: учебник для студентов вузов, обучающихся по направлению подготовки «Юриспруденция» / [К.К. Гасанов и др.]; под ред. Б.С. Эбзеева, К.К. Гасанова, Е.Н. Хазова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. — 431 с.
4. Избирательное право: учеб. Пособие для студентов вузов. М.: Юриспруденция / (В.Н.Белоносский и др.); под.ред. К.К.Гасанова, В.Н.Белоносского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2007.

գ) լրացուցիչ գրականություն

1. Ընտրությունների քո ուղեցույցը: Եվրոպական Միության ,2007»ի ընտրական գործընթացների բարելավումն ծրագիր Հայաստանի համար: Եր.: 2007.
2. Հ.Թովմասյան, Վ.Պողոսյան, Ա.Ավետիսյան: Ընտրական օրենսդրության և ընտրական վարչարարության մասին: «Ժողովրդավարություն» ՀԿ, Եր.: 2007:
3. Арановский К.В. Государственное право зарубежных стран. Учебник для вузов. – М.: Издательская группа ФОРУМ-ИНФРА գ Մ, 1998.
4. Дмитриев Ю.А, Исраелян В.Б. Избирательное право. Учебник. 2008 - 312с.
5. Катков Д.Б., Корчиго Е.В. Избирательное право. Учебное пособие. – М.: Юриспруденция. 2001.
6. Конституционное право зарубежных стран. Учебник для вузов. Под общ. Ред. М.В. Баглая, Ю.И. Лейбо и Л.М.Энтина. 2-е изд., перераб. – М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА, М, 2005.
7. Чиркин В. Е. Конституционное право зарубежных стран: практикум. – М.: Юридическое издательство НОРМА 2007.

դ) համացանցային պաշար

1. Глотов С.А., Какителашвили М.М., Фомиченко М.П. Избирательное право и избирательный процесс. [Электронный ресурс] // Учебное пособие / под ред. д.ю.н. проф. С.А. Глотова. – М.: Международный юридический институт, 2013. –320 С.
URL:<http://lawacademy.ru/upload/iblock/e1e/jzgdikfgphxmd%20ixxew%20z%20uinwmjhfhfnpj%20mpsvzyb.pdf> .

2. *Reynolds, B. Reilly and A. Ellis.* The New International IDEA Handbook of Electoral System Design. [Electronic resource] // International IDEA, Stockholm, Sweden. 2005. Reprinted 2008 / URL: <http://www.idea.int/publications/esd/upload/ESD_Handb_low.pdf >
3. *Э. Рейнольдс, Б. Рейли, Э. Эллис.* Разработка избирательных систем. [Электронный ресурс] // International IDEA, Издательство: IFES. 2005. <<http://www.twirpx.com/file/348119/> >
4. *Белонковский В.Н.* Избирательное право: общая часть: Учебно-методический комплекс. [Электронный ресурс] // – М.: Изд. центр ЕАОИ. 2008. –266 с. URL: http://mggu-sh.ru/sites/default/files/izbiratelnoe_pravo_obshchaya_chast_umk_belonovskiy_v.n_eaoi_2008_-266s.pdf
5. *Енгибарян Р.В., Тадевосян Э.В.,* Конституционное право // Учебник для вузов, М.: ЮРИСТЪ, 2000. (Глава 9. Избирательное право и избирательные системы) [Электронный ресурс] URL:<<http://www.dp5.ru/index.php/-2/68283-r-v-engibaryan-e-v-tadevosyan-konstitucionnoe>>, <<http://bibliotekar.ru/konstitucionnoe-pravo-1/index.htm> >
6. *В.В.Полуэктов* Полевые и манипуляционные технологии. Настольная книга менеджера избирательных кампаний [Электронный ресурс] // Институт избирательных технологий, М.: 2001. URL: <<http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=1302468> >
7. *Сизько И.А., Чепурнова Н.М.* Конституционное право зарубежных стран //Учебно-практическое пособие. — М.: МЭСИ, 2007. (ТЕМА 6. Избирательное право и избирательные системы в зарубежных странах.) [Электронный ресурс] . URL: <http://eiir.ru/books/konstitut_pravo_ZS.pdf >
8. Современные избирательные системы. Вып. 2: Аргентина, Германия, Швеция / [А. Г. Орлов, Ю. И. Лейбо, И. А. Ракитская; науч. ред. Ю. А. Веденеев, В. И. Лысенко]. — М. : РЦОИТ : Норма, 2007. — 320 с. URL: http://www.rcoit.ru/upload/iblock/99a/sovrem_izbir_sistemy_vypusk2.pdf
9. Современные избирательные системы. Вып. 10: Италия, Малайзия, Перу, Сирия / Т.О. Кузнецова, Л.М. Ефимова, А.Г. Орлов, М.А. Сапронова; науч. ред. А.В. Иванченко, В.И. Лафитский. [Электронный ресурс] // – М.: РЦОИТ, 2015. – 472 с. URL: http://www.rcoit.ru/upload/iblock/7d3/izbir_sist2015.pdf .
10. Современные избирательные системы. Вып. 11: Нидерланды, Никарагуа, Сингапур / И.А. Ракитская, А.Г. Орлов, Л.М. Ефимова; науч. ред. В.И. Лафитский, В.И. Лысенко. – М.: РЦОИТ, 2016. – 400 с. URL: http://www.rcoit.ru/upload/iblock/d61/izb_system2016.pdf
11. *Чиркин В.Е.* Конституционное право зарубежных стран. – М.: Юристъ, 1999. (Глава 10. Голосование избирателей: выборы, отзыв, референдум, народная законодательная инициатива.)
12. [Электронный ресурс] URL: <http://kafedr.at.ua/board/konstitucijne_pravo/v_e_chirkin_konstitucionnoe_pravo_zarubezhnykh_stran_uchebnik_skachat_besplatno/11-1-0-49>
13. *Юсов С.В., Мажинская Н.Г.* Ю - 89 Избирательное право и избирательный процесс: Учебник для вузов. Ростов-на-Дону: Изд-во СКНЦ ВШ ЮФУ, 2008. – 349 с. URL: http://yusov-sv.ru/netcat_files/1450/993/h_24a209dfadedf1c9d4aafda9f80d58bd
14. Electoral Management Design: The International IDEA Handbook. [Electronic resource] // International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Stockholm, Sweden. 2006 / URL: <http://www.idea.int/publications/emd/upload/EMD_inlay_final.pdf>
15. Election[Electronic resource] // Wikipedia encyclopedia URL: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Elections>>
16. Зарубежное избирательное право. Учебное пособие. – М.: Норма. 2003. [Электронный ресурс] URL: <<http://www.rcoit.ru/upload/iblock/3c3/22.pdf> >